

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

HYVINVOINTIA MAATILALTA -HANKE

Ikäihmisten maatilapäivätoiminnan
kehittäminen ja testaaminen Keski-Suomessa

1.11.2016-31.3.2018

Laura Kymäläinen & Salla Partala

GeroCenter säätiö

- ▶ Ikääntyvän väestön toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseen keskittyvä tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka mm.:
 - ▶ Tuottaa hyvän toiminnan malleja toimintakyvyn heikkenemisen ja sairauksien ehkäisyyn, työkyvyn ylläpitämiseen, kuntoutukseen sekä hoito- ja hoivatyöhön
 - ▶ Laatii suosituksia ja ohjelmia ikääntyvien ja iäkkäiden henkilöiden yksilöllisen ja osallistuvan elämäntavan ja elämänlaadun edistämiseksi

Esitys

- ▶ Hankkeen esittely
- ▶ Toimintakykymittauksista koottua
- ▶ Maatilayrittäjien palautteita
- ▶ Järjestämistapoja
- ▶ Asiakkaat
- ▶ Toiminnan kehittämiskohteet
- ▶ Hyväksi koetut elementit
- ▶ Mitä jatkossa?

- ▶ Hankkeen tavoitteena on ollut ***uuden ja vaihtoehtoisen ikääntyvien päivätoimintamallin kehittäminen ja sen toimivuuden testaaminen***
- ▶ Toiminnan kokonaistavoitteena ***tukea ja edistää ikääntyvien hyvinvointia, kotona asumisen mahdollisuutta sekä osallistumista sosiaaliseen toimintaan***
- ▶ Lisäksi ***tuo maaseudulle elinvoimaisuutta ja uusia toimintamuotoja***

Hankkeen vaiheet

- ▶ Selvitysvaihe
- ▶ Toteutusvaihe
- ▶ Arviointivaihe

Hankkeen selvitysvaihe

Tiedon kerääminen

- ▶ Benchmarking muualta maailmasta + opintomatka Norjaan
- ▶ 12 kiinnostunutta maatilaa → valinnat
- ▶ Kysely Keski-Suomen alueen ikääntyneille → kiinnostaako maatilalla tapahtuva päivätoiminta, minkälaiset tilat ja toiminnot kiinnostavat → vastauksia 238 kpl, ikähaarukka 50-98 -vuotta
 - ▶ 111 henkilöä ei ollut kiinnostunut maatilalla toteutetusta päivätoiminnasta
 - ▶ 125 henkilöä kiinnostunutta
 - ▶ Eniten kiinnostivat eläintilat 64kpl ja perinnetilat 59 kpl, myös puutarhatilat 41 kpl
 - ▶ Luonnoneläinten seuraaminen 79 kpl, maatalan töiden seuraaminen 71 kpl sekä eläinten kanssa puuhastelu 69 kpl
 - ▶ Yli 60:ntä kiinnostivat myös maatilalla yhdessä oleilu, yhdessä ulkoilu, maatalan ympäristöön tutustuminen ja marjojen kerääminen

Kesän kokeilu

- ▶ Kesän 2017 aikana kokeiltu mallin toimivuutta neljällä keskisuomalaisella tilalla:
 - ▶ Petäjävedellä **Hakamaan lammastilalla** sekä **Kohonen Farmilla**
 - ▶ Uuraisilla **Hepokuuselassa**
 - ▶ Hankasalmella **Rantakorven tilalla**
- ▶ Jokaisella paikkakunnalla ollut ikääntyvistä koottu 10 hlö:n "testiryhmä", joka käynyt omalla tilalla/tiloillaan kesän aikana yhteensä 12 krt
 - ▶ Petäjävedellä kuusi kertaa Hakamaalla ja kuusi Kohonen Farmilla
- ▶ Osallistujille tehty toimintakykymittaukset ennen ja jälkeen (MMSE, GDS-15, SPPB + oma arvio aktiivisuudesta sekä COPM)

Osallistujat

▶ Osallistujia 30

- ▶ miehiä 8 (27 %)
- ▶ naisia 22 (73 %)

▶ Ikäjakama 54 - 91 vuotta

- ▶ < 65 - v 3 %
- ▶ 65 - 75 - v 44 %
- ▶ 76 - 85 - v 33 %
- ▶ 85 - 91 - v 20 %

- ▶ Osa viettänyt lapsuutensa maatilalla, osa työskennellyt maatilalla tai omistanut oman tilan, osalla ei mitään suhdetta maatilaan/maaseutuun

Osallistujat

► Kunnallisten vanhustalveluiden käyttö

- ei käytä mitään palveluja 21 %
- ateriapalvelu 27 %
- kauppapalvelu 10 %
- kotihoito 20 %
- kotisairaanhoido 7 %
- kuljetuspalvelu 30 %
- päiväkeskus- / ryhmätoiminta 47 %
- kuntosali 30 %
- muu 13 %; veteraanihieronta, henkilökohtainen avustaja, siivouspalvelu, jalkahoitaja

Osallistujat

▶ MMSE Muistitesti

- ▶ 21 % ei muistisairautta
- ▶ 42 % mahd. lievä kognitiivinen heikentyminen
- ▶ 17 % lievä dementia
- ▶ 10 % keskivaikea dementia
- ▶ 3 % vaikea dementia (testauksia ei tehty)

Toimintakykymittauksista koottua

- ▶ Alkutestaukset tehty 29 henkilölle, lopputestaukset 28 henkilölle

Muutokset mielialassa / GDS-15 (n=28)

	Osuus testatuista	
Mieliala parani	39 %	
- Keskimääräinen muutos	2,5 pistettä	Asteikko 0-15 pistettä
- Suurin muutos	4 pistettä	10 % vastaajista
Ei muutosta	36 %	
Mieliala huononi	25 %	
- Keskimääräinen muutos	2 pistettä	
- Suurin muutos	4 pistettä	3 % vastaajista

Toimintakykymittauksista koottua

Muutokset toimintakyvyssä / SPPB (n=25)

	Osuus testatuista	
Toimintakyky parani	40 %	
- Keskimääräinen muutos	1,8 pistettä	Asteikko 0-12 pistettä
- Suurin muutos	3 pistettä	8 % vastaajista
Ei muutosta	36 %	
Toimintakyky huononi	24 %	
- Keskimääräinen muutos	1,5 pistettä	
- Suurin muutos	4 pistettä	4 % vastaajista

Toimintakykymittauksista koottua

Muutokset liikkumisaktiivisuudessa ulkona (n=27)

	Osuus vastanneista	
Aktiivisuus lisääntyi	48 %	
- Keskimääräinen muutos	1,9	Asteikko 1-10
- Suurin muutos	4	11 % vastaajista
Ei muutosta	37 %	
Aktiivisuus väheni	15 %	
- Keskimääräinen muutos	1,8	
- Suurin muutos	4	4 % vastaajista

Toimintakykymittauksista koottua

Muutokset liikkumisaktiivisuudessa sisällä (n=27)

	Osuus vastanneista	
Aktiivisuus lisääntyi	37 %	
- Keskimääräinen muutos	1,2	Asteikko 1-10
- Suurin muutos	2	7 % vastaajista
Ei muutosta	56 %	
Aktiivisuus väheni	7 %	
- Keskimääräinen muutos	1	
- Suurin muutos	1	7 % vastaajista

Arviointivaihe

- ▶ Toimintakykymittausten koonti
- ▶ Palautteiden koonti
- ▶ Toiminnasta julkaistavan oppaan ja loppuraportin työstäminen
- ▶ Hanke-esittelyt

Mielekästä toimintaa

Toimintaa, joka liittyy
maatilaan ja on
tarkoituksellista

Ulkoilua ja liikkumista luonnollisesti

Eläinten hoitamista

Mukavaa yhdessäoloa!

Eläimet tärkeä
osa toimintaa

Monipuolista tekemistä

Hyviä hetkiä yhdessä

Spontaania osallistujista lähteävää toimintaa

“Kotoisaa”

“Kiva kun pääsee tekemään tällaista, mitä ei muuten pääsisi tekemään”

“Tämän minä muistan vielä koko lopun elämää”

“Kaikilla eläkeläisillä pitäisi olla mahdollisuus saada kokea tällaisia päiviä”

”Unohtumaton elämys!”

”Poisti yksinäisyyttä, masennusta ja typeriä ajatuksia”

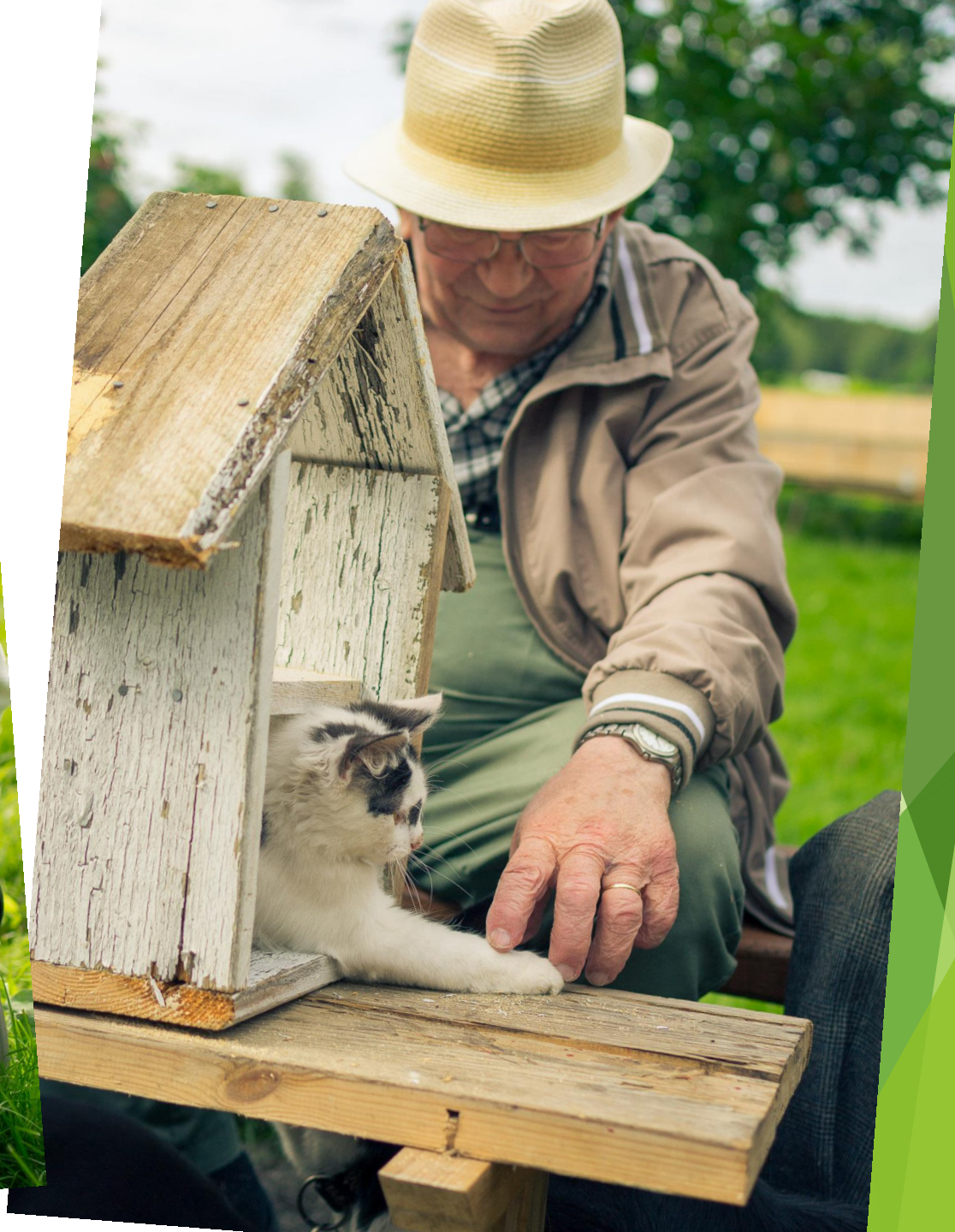

Muistelua ja
perinteitä

Hyvinhän tämä onnistuu!

E
L
Ä
I
N
Y
S
T
Ä
V
I
Ä

Vastavuoroisuutta kuten tuliaisia ja kotiinviemisiä..

..ja jopa unelmien
toteutumista!

Villan erottelua ja maton maalausta!

“Kirjoita sinne raporttiin, että vanhukset hyppi rollaattoreilla yhtä iloisesti kuin varsat”

“Täällä on niin mukavaa porukkaa - voisi sanoa, että melkein liiankin mukavaa”

“Hyvää aivojumppaa”

“Mieleenpainuvinta kesässä oli, että te luotitte, että me mummotkin osataan vielä tehdä jotakin”

”Mitä kesäni olisikaan ollut ilman näitä vierailuja - vapaata omilta surullisilta aatoksiltani. Olin täysillä mukana!”

Myös vähän erilaisia juttuja kuten kuvamatka Afrikkaan ja höynteishotellin rakentamista

Yhdessä ja välillä myös erikseen

Lepotauot ja evästyks tärkeässä osassa!

KESÄPÄIVÄ ♥
FARMILLA
♥ ♥ 15.6.2017 ♥

- VIETETÄÄN MUKAVA PÄIVÄ YHDESSÄ! ♥
- HEINÄN HARAVOINTIA POSSUILLE
- NURMIKON LEIKKUA + HARAVOINTI
- JUHANNUSRUUSUN PISTOKKAIDEN SIIRTOA
- SANIAISTEN ISTUTUS MAAHAN
- HERNEEN ISTUTUS MAAHAN
- KOIRANKOPIN MAALAUSTA
- KLO 13 VÄLIPALAN TEKOA + JAKOA PIKKUPOSSUILLE
- POLTTOPUIDEN PINOAMISTA
- VANHAN JÄÄKAAPIN PUHDISTUS!
- KLO 14.30 PÄIVÄKAHVIT ♥

MUISTA JUODA
RIITTÄVÄSTI
PÄIVÄN MITTAAN *

Odottamattomia kokemuksia

”Kyllä tämä on yksin asuvalle tärkeä juttu”

”Harmittaa jo nyt, kun en pääse seuraavalle kerralle mukaan”

”Yllätys oli, mitä vielä osasin tehdä”

”Piristyin tosi paljon näiden viikkojen aikana”

”Nämä päivät ovat niin mukavia, että haluan tehdä kotona viikon aikana kaikkeni, että varmasti pääsen tänne”

”Tämä maatila on kuin keidas”

Maatilayrittäjien palaute

► Haasteita

- Toiminnan hinnoittelu todellisten kustannusten mukaan sekä maksavan tahon saaminen toiminnalle > 75 % yrittäjistä koki kuitenkin mahdolliseksi saada maatilapäivätoiminnasta kannattavaa liiketoimintaa (joko kunnan tai itse maksavien kanssa)
- Sopivien osallistujaryhmien kokoaminen
- Päivän rakennetta voisi toiminnassa kehittää edelleen, samoin yhteisöllisyyttä ikääntyvien päivätoimintaryhmän ja tilan mahdollisten muiden asiakas- / toimijaryhmien kesken
- Maatilan töiden ja aikataulujen yhteensovittaminen päivätoiminnan kanssa, työvoimaresurssit, sääolosuhteet, sopivan toiminnan suunnittelu (toiminnan alussa) sekä ryhmänohjaamiseen liittyvät seikat (kuten miten ohjata muistisairasta)

Maatilayrittäjien palaute

- ▶ Kolme neljästä ovat halukkaita jatkamaan päivätoiminnan tarjoamista ja kehittämistä ikääntyville
- ▶ Kaikki kokivat saaneensa hankkeesta apua uuden toiminnan kehittämiseen, ympäristön esteettömyyden ja turvallisuuden sekä ikääntyvien asiakasryhmän erityispiirteiden huomioimiseen
- ▶ Toiminnan järjestäminen vaatii maatilayrittäjien mukaan:
 - ”Luovuutta, rohkeutta, positiivisuutta, joustoa, ahkeruutta, kärsivällisyyttä, yhteistyökykyä, ystävällisyyttä.”*
 - ”Aikaa, tilat, kiinnostusta ja yhteistyötä.”*
 - ”Esteettömyyden osalta tarvittavien muutosten tekemistä.”*
 - ”Mikäli tilan toiminta täyttää jo perustöiden osalta päivää, kannattaa päivätoiminnan ajaksi ottaa perustyöhön lisäkäden. Ja laskea palkkakustannukset osaksi toimintaa.”*

Kokemuksia

- ▶ Vastaa monenlaisiin **ikääntyvien tarpeisiin**
 - ▶ Yksinäisyys, liikkumisen haasteet, arjen taitojen ylläpitäminen, elämän muutoskohdat, pystyvyyden tunteen vahvistuminen, aktiivisuuden lisääntyminen, hyödyllisyyden tunne
- ▶ Ympäristössä on otettava huomioon osallistujien mukaan **turvallisuus- ja esteettömyysasiat**
- ▶ Tärkeää **toiminnan ennakointi, tieto asiakasryhmästä** sekä **toiminnan tavoitteellisuus**
 - ▶ Toiminnan tasolla olevat tavoitteet
 - ▶ Henkilökohtaisella tasolla olevat tavoitteet

Järjestämistapoja (esimerkkejä)

▶ Sosiaalihuoltolain perusteella

- ▶ Mahdollisuus tarjota alv 0%
- ▶ Vastuuhenkilöllä tulee olla korkeakoulutasoinen sos.- ja terv.alan tutkinto ja riittävä työkokemus + paikalla oltava riittävän osaamisen omaava henkilökunta
- ▶ Ilmoituksenvaraista palvelua

▶ Kotipalvelun tukipalveluna

- ▶ Mahdollisuus tarjota alv 0%
- ▶ Ei ammattipätevyysvaatimuksia
- ▶ Ei hoidollista vaan virkistävää ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää
- ▶ Ilmoituksenvaraista palvelua

▶ Osavuorokautisena perhehoitona

- ▶ Perhehoidon lyhytmuotoinen kurssi
- ▶ Kunnan asettamat vaatimukset esim. tilojen suhteen

▶ Itse maksaville

- ▶ ALV 24% lisätään toiminnan hintaan

- ▶ Huomioi aina: pelastusviranomaisen ja/tai ympäristöterveydenhuollon tiloille mahdollisesti asettamat vaatimukset!

Asiakkaat

- ▶ Asiakkaita voi ohjata maatilapäivätoimintaan:
 - ▶ Kunta (palveluohjaajat)
 - ▶ Yhdistykset
 - ▶ Toiset yritykset (esim. hoito- tai kuntoutusala)
 - ▶ Maatilan oma markkinointi
- ▶ Sopiva asiakasmäärä vaihtelee asiakkaiden toimintakyvyn ja ohjaajien määrän mukaan → ota huomioon hinnoittelussa
- ▶ Ryhmäkokoon vaikuttavat myös maatilan ympäristö, tilojen koko ja siellä tarjottavat toimintamahdollisuudet
- ▶ Asiakkaisiin tutustuminen ennen toimintaa tärkeää esim. tutustumiskäynnit maatilalle tai asiakkaan luo → hinnoittelu, ajan riittävyys jne.

Hinnoittelu

- ▶ Jos mahdollista, selvitä oman kuntasi tarjoaman päivätoiminnan todellinen hinta tai muu ”markkinahintaan” vaikuttava vastaava palvelu
 - ▶ Keski-Suomen alueella noin 80€/hlö/päivä (sis. Ruokailut, ei kuljetusta)
- ▶ Laske tilan ja toiminnan tuomat kustannukset tarkasti
- ▶ ”Hoitoisuus”luokitus hinnoittelussa?
- ▶ Selkeä tuotteistus (kesto, tavoite, sisältö)
- ▶ Kuljetukset, miten hoidetaan?
 - ▶ Asiakkaat tulevat/hoitavat itse
 - ▶ Palveluntarjoaja hoitaa kuljetuksen itse
 - ▶ Hyödynnetään paikallista taksiyrittäjää
 - ▶ Hyödynnetään mahdollisesti jotakin yhdistystä/järjestöä tai vapaaehtoisia?

Toiminnan kehittämiskohteet

- ▶ Ennakointi ja hyvä suunnittelu → erityisesti jos/kun toimintaa tarjoaa yksin (sairastumistapaukset, maatilán "kriisi" jne)
- ▶ Osallistujien toimintakyvyn huomiointi jatkossa maatilayrittäjien vastuulla
 - ▶ Kohdennetut ja pienemmät ryhmät, esim. muistisairaille, omaishoitajille
- ▶ Alkuarviointi/-tapaaminen? Toiminnan vaikutusten arviointi jatkossa?
- ▶ Lisäkoulutusta toimintaan?
- ▶ Yhteistyö eri tahojen kanssa
 - ▶ Kunnan kotihoito, muistikoordinaattori
 - ▶ Muistiyhdistykset ja muut kolmannen sektorin järjestöt
 - ▶ Yritysryhmähankkeet
- ▶ Kuljetukset

Maatilaympäristön hyviä elementtejä

▶ Yhteisöllisyys

- ▶ Perhe, vapaaehtoiset, eläimet, eri ikäpolvet yhdessä, elinpiirin laajentuminen

▶ Kodinomaisuus

- ▶ Osaksi normaalia elämää, turvallisuus, luontaisia levon ja vetäytymisen mahdollisuuksia

▶ Monipuolisuus ja virikkeellisyys

- ▶ Luonnon elvyttävyys, motivoi lähtemään ja tekemään

▶ Tarpeellinen ja hyödyllinen toiminta

- ▶ Saa kokea olevansa hyödyksi, saa olla hoivaajana (ei vain hoidettava)

▶ Säännöllinen ulkoilu

- ▶ Ympäristö kannustaa liikkumaan, olemaan aktiivinen sekä tarjoaa luonnollisia mahdollisuuksia mm. tasapainon harjoittamiseen

Mitä jatkossa?

- ▶ Opas ikääntyvien maatilapäivätoimintaan, julkaisupäivä 9.3.2018
- ▶ Hankkeen loppuseminaari viikolla 12
- ▶ GeroCenter hakenut ja saanut jatkohankkeelle rahoituksen
 - ▶ Asiakaskonseptien tarkempi räätälöinti ja tuotteistus

Kiitos!

Esityksessä käytetyt kuvat ovat vain Hyvinvointia maatilalta -hankkeen käyttöön. Esitystä sellaisenaan saa jakaa eteenpäin.

Kuvat: Laura Kymäläinen, Salla Partala, Niklas Syrén ja Petteri Kauppinen